

Testy czytania ze zrozumieniem

Dobór tekstu

Teksty powinny być dostosowane do celu i podmiotu pomiaru. Dla dzieci w wieku szkolnym najistotniejsze będą teksty typu podręcznikowego, właściwe dla wieku ucznia lub dobra literatura popularnonaukowa. Dla uczniów opuszczających szkołę dobrze jest sprawdzić rozumienie tekstu na tekstach użytkowych. Dodatkowe walory miałyby tekst sam w sobie ciekawy, atrakcyjny czytelniczo i elegancki w formie, także graficznej.

Zadania do tekstu

Jeśli test został zbudowany na dwu lub więcej tekstach, to odnoszące się do nich zadania umieszcza się w wiązkach po każdym tekście a zadania międzytekstowe i uogólniające lokuje się na końcu testu. Jeśli tekst jest jeden, zadania umieszcza się po nim, aby mógł być najpierw przeczytany w całości. Ale znakuje się jego części np. w postaci akapitów, dla ułatwienia odwołań w zadaniach.

Forma zadań powinna być raczej zamknięta, żeby badany mógł wybierać odpowiedzi spośród danych, a nie musiał ich formułować, pisać.

Zadania zamknięte są stosowane do testu, gdyż:

- daje się nimi sprawdzić rozumienie w postaci czystej, bez pośrednictwa innych czynności, np. pisanie;
- czytanie należy do umiejętności odbiorczych, w dużym stopniu polega na odtwarzaniu nadanego w tekście komunikatu i wybieraniu z niej treści potrzebnych, a do tego naturalnie nadają się zadania zamknięte;
- zadania zamknięte są ekonomiczne w stosowaniu, w podwójnym sensie: można ich dużo zadać w stosunkowo krótkim czasie i można je szybko sprawdzić; a punktowanie i ocenianie jest rzetelne;

- zadania otwarte są potrzebne testowi czytania ze zrozumieniem jedynie w wąskim zakresie sprawdzanych rzadko zastosowań nietypowych (twórczych).

Im młodsi są badani, tym mniej powinno być odpowiedzi do wyboru, a nawet tylko dwie – tak lub nie. Dla starszych dzieci zadania zamknięte powinny mieć po cztery a nawet pięć odpowiedzi do wyboru. Przydaje się nawet szósta, np. „żadna z podanych”.

Struktura testu

- Linearna, pozioma – kolejne zadania testu pytają o to, co godnego uwagi kolejno w tekście znajduje konstruktor i zadaje czytelnikowi do wyczytania;
- Taksonomiczna, pionowa – w planie testu zadania dzieli się na:
 - odtwarzanie – czytanie z najprostszym zrozumieniem. Ogólna dyspozycja w zadaniach brzmi: powtórz. Przykładowe czynności: odnajdywanie, ustalanie kolejności występowania
 - przetwarzanie – czytanie na poziomie rozumienia, czytanie o najszerszym repertuarze czynności szczegółowych, wymagające zrozumienia informacji (sądów, opinii) częściowo, a nawet całkowicie przetworzonych. Ogólna dyspozycja – powtórz inaczej. Przykładowe czynności: porządkowanie wg kryterium (np. przyczyn i skutków), dobieranie (wybieranie) do potrzeb i eliminowanie elementów zbędnych, oddzielanie informacji od opinii, ustalanie miejsca i czasu zdarzeń, wydobywanie myśli głównej (morału, przestania) nadawanie tytułów, porównywanie tekstu z innymi tekstami, z kontekstami
 - stosowanie – praktyczne, utylitarne myślenie o możliwościach wykorzystania tego, co się przeczytało. Ogólna dyspozycja – wykonaj. przykładowe czynności: przewidywanie skutków, skonstruowanie czegoś zgodnie z tekstem, wymyślenie analogii lub przeciwieństwa
 - wartościowanie – w teście pisemnym może być sprawdzany raczej jako deklaracje uzasadniane, rejestrowane w wynikach pomiaru, ale niekoniecznie oceniane. Dyspozycja ogólna – oceń, przykłady czynności: oceń uzasadniając wiarygodność, prawdomówność, intencje, estetykę, swoje możliwości i postępowanie.

Czas i normy zaliczeń:

- nie na czas – testy czytania ze zrozumieniem nie są testami szybkości, należy sprawdzanemu dać tyle czasu, ile potrzebuje oraz możliwość wielokrotnego wracania do tekstu. Sprawdzają dokładność i głębokość a nie sprawność czytania,
 - nie na ocenę, tylko zaliczenie – testy powinny być zaliczane a nie oceniane.
- Aby mieć gwarancję, że uzyskane odpowiedzi będą wynikiem samodzielnej analizy i interpretacji przeczytanego tekstu, nie może być on przedmiotem wcześniejszych opracowań i nie powinien być on dzieciom wcześniej znany.

Oprac. Anna Zdunek

Linki do tematu - wybór:

<https://szkolnictwo.pl/index.php?id=PU8559> - Ciche czytanie ze zrozumieniem w klasach IV - VI

<https://xn--jzyk-polski-rrb.pl/testy-czytanie-ze-zrozumieniem> - Testy czytania ze zrozumieniem - testy z arkuszy maturalnych.

<https://pl.pinterest.com/monikahyc/czytanie-ze-zrozumieniem-testy-z-lektur/>

Literatura przedmiotu:

1. Bałachowicz J.: Kształtowanie umiejętności czytania ze zrozumieniem. Warszawa 1989.
2. Giedroń M.: Czytanie ze zrozumieniem dla gimnazjalistów. Warszawa 2006.
3. Jastrząb J.: Pielęgnowujemy umiejętność czytania ze zrozumieniem. „Wychowanie na co Dzień” 2006, nr 1-2, s. IV-VI